

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**КООРДИНАЦІЙНА ГРУПА
АНТИТЕРОРИСТИЧНОГО ЦЕНТРУ при УПРАВЛІННІ СБ
УКРАЇНИ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**ПАМ'ЯТКА
ПОСАДОВІЙ ОСОБІ ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ,
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ПІДПРИЄМСТВА,
УСТАНОВИ, ОРГАНІЗАЦІЇ**

ЗМІСТ

1.

Витяг із Закону України "Про боротьбу з тероризмом":

2.

Алгоритм дій посадової особи при отриманні інформації про вчинення (загрозу вчинення) діяння з ознаками терористичного акту

3.

Щодо першочергових дій у разі виявлення ознак вибухового пристрою (вибухонебезпечного предмету)

4.

Як поводити себе, ставши заручником терористів

Витяг із Закону України "Про боротьбу з тероризмом":

Стаття 1. Визначення основних термінів

тероризм - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей;

терористичний акт - злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України. У разі, коли терористична діяльність супроводжується вчиненням злочинів, передбачених статтями 112, 147, 258-260, 443, 444, а також іншими статтями Кримінального кодексу України, відповідальність за їх вчинення настає відповідно до Кримінального кодексу України;

Стаття 2. Правові основи боротьби з тероризмом

Правову основу боротьби з тероризмом становлять Конституція України, Кримінальний кодекс України, цей Закон України Про боротьбу з тероризмом, інші закони України, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, 1977 р., Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом, 1997 р., Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, 1999 р., інші міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, укази і розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також інші нормативно-правові акти, що приймаються на виконання законів України.

Стаття 4. Суб'єкти боротьби з тероризмом

Організація боротьби з тероризмом в Україні та забезпечення її необхідними силами, засобами і ресурсами здійснюються Кабінетом Міністрів України у межах його компетенції.

Центральні органи виконавчої влади беруть участь у боротьбі з тероризмом у межах своєї компетенції, визначеної законами та виданими на їх основі іншими нормативно-правовими актами.

Суб'єктами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом у межах своєї компетенції, є:

Служба безпеки України, яка є головним органом у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю;

Міністерство внутрішніх справ України;

Міністерство оборони України;

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи;

Державний комітет у справах охорони державного кордону України;

Державний департамент ПС України;

Управління державної охорони України.

До участі у здійсненні заходів, пов'язаних з попередженням, виявленням і припиненням терористичної діяльності, залучаються у разі необхідності також:

Міністерство закордонних справ України;

Міністерство охорони здоров'я України;

Міністерство палива та енергетики України;

Міністерство промислової політики України;

Міністерство транспорту України;

Міністерство фінансів України;

Міністерство екології та природних ресурсів України;

Міністерство аграрної політики України;

Державна митна служба України;

Державна податкова адміністрація України.

У разі реорганізації або перейменування центральних органів виконавчої влади, перелічених у цій статті, їхні функції у сфері боротьби з тероризмом можуть переходити до їх правонаступників, якщо це передбачено відповідним указом Президента України.

До участі в антитерористичних операціях за рішенням керівництва антитерористичної операції можуть бути залучені з дотриманням вимог цього Закону й інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості і форми власності, їх посадові особи, а також громадяни за їх згодою.

Координацію діяльності суб'єктів, які залучаються до боротьби з тероризмом, здійснює Антитерористичний центр при Службі безпеки України.

Стаття 6. Повноваження інших суб'єктів, які залучаються до боротьби з тероризмом

Суб'єкти, які залучаються до боротьби з тероризмом, у межах своєї компетенції здійснюють заходи щодо запобігання, виявлення і припинення терористичних актів та злочинів терористичної спрямованості; розробляють і реалізують попереджувальні, режимні, організаційні, виховні та інші заходи; забезпечують умови проведення антитерористичних операцій на об'єктах, що належать до сфери їх управління; надають відповідним підрозділам під час проведення таких операцій матеріально-технічні та фінансові засоби, засоби транспорту і зв'язку, медичне обладнання і медикаменти, інші засоби, а також інформацію, необхідну для виконання завдань щодо боротьби з тероризмом.

Стаття 9. Сприяння органам, які здійснюють боротьбу з тероризмом

Органи державної влади України, органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, організації, їх посадові особи зобов'язані сприяти органам, які здійснюють боротьбу з тероризмом, повідомляти дані, що стали їм відомі, щодо терористичної діяльності або будь-яких інших обставин, інформація про які може сприяти запобіганню, виявленню і припиненню терористичної діяльності, а також мінімізації її наслідків.

**Алгоритм дій посадової особи
при отриманні інформації про вчинення (загрозу вчинення)
діяння з ознаками терористичного акту**

1. Посадова особа підприємства, організації, установи, військової частини при отриманні інформації про вчинення (загрозу вчинення) діяння з ознаками терористичного акту негайно доповідає своєму керівництву і через нього (а за відсутністю - через чергового установи або особисто) повідомляє регіональні органи СБ України, МВС, органи виконавчої влади.

У випадку, коли об'єктом терористичного посягання є об'єкт або особи, які знаходяться під юрисдикцією іноземної держави (в т.ч. транспортний засіб з міжнародним захистом, що прямує через територію

України), про це повідомляються органи МЗС України або для їх повідомлення - органи місцевої влади.

2. Отримавши (або отримуючи) повідомлення про теракт, черговий органу місцевої влади, підприємства або посадова особа, яка приймає таке повідомлення від громадян (і потім повідомляє органи МВС-СБ України), повинні намагатись по можливості уточнити і мати наступні дані (відповідно передавати їх в органи МВС-СБ України):

- джерело отримання інформації;
- час і точне місце події (адреса);
  - характер діяння (вибух, погроза вибуху, захоплення заручників чи ін.);
  - об'єкт посягання;
  - кількість заручників, наявність потерпілих, місце перебування тих або інших;
  - кількість терористів, їх вимоги, озброєння, прикмети чи установчі дані;
  - обстановка, що склалась на останній час на об'єкті посягання;
  - заходи, які вжиті адміністрацією або присутніми з реагування на подію.

Прим. Відсутність повних даних не звільняє посадову особу від термінової доповіді.

3. Записує час і прізвище особи того чи іншого органу, яка прийняла повідомлення.

4. Адміністрація об'єкту посягання після отримання повідомлення та доведення інформації до правоохоронних органів повинна організувати:

- посилення охорони і перепусткового режиму наявними силами;
- терміновий збір керівників і працівників режимних, охоронних, аварійно-рятувальних служб (якщо такі є);
- призупинення тимчасово функціонування об'єкту або його окремих ланок, виведення за його межі вільного персоналу;
- надання допомоги потерпілим;
- зустріч сил правоохоронних органів.

5. Керівна посадова особа місцевого органу виконавчої влади і самоврядування повинна знати:

- наявність і кількість на підконтрольній території уразливих в терористичному відношенні об'єктів, їх коротку характеристику

(наявність небезпечних речовин, кількість працюючих), прізвища і телефони їх керівників;

- місцезнаходження в районі розташування таких об'єктів будівель, придатних для розміщення тимчасового командного пункту (на випадок проведення антитерористичної операції), їх власників;

- телефони територіальних органів МВС-СБ України, ГУ ДСНСУ, прізвища їх керівників або співробітників, які обслуговують уразливі об'єкти. (телефони чергових служб УСБУ – (0362) 62-43-43, ГУ НП – 102, ГУ ДСНСУ – (0362) 69-55-01, Управління НС та ЦЗН Рівненської ОДА – (0362) 26-55-84, 26-97-84)

6. Місцеві органи виконавчої влади і самоврядування у випадку вчинення теракту на підпорядкованій їм території, за узгодженням з керівництвом регіональної координаційної групи АТЦ, у разі потреби організовують:

а) транспортне забезпечення (в т.ч. спільно з органом ДСНСУ і адміністрацією об'єкту - евакуацію населення і вільного персоналу об'єкту посягання);

б) продовольче забезпечення учасників операції (продукти, питна вода);

в) доставку продуктів, тютюнових виробів, ліків на вимогу терористів;

г) забезпечення житловими приміщеннями евакуйованого з небезпечної зони населення;

д) підготовку медичних закладів, машин "швидкої допомоги" для прийому можливих потерпілих.

ПАМ'ЯТКА

щодо першочергових дій у разі виявлення ознак вибухового пристрою (вибухонебезпечного предмету)

У разі виявлення предмета, підозрілого на вибуховий пристрій (надалі ВП) у першу чергу необхідно здійснити наступне:

- негайно повідомити старшого начальника про виявлення характерних ознак ВП, місце його розташування, час виявлення та особу, що виявила;
- викликати спеціаліста – вибухотехніка (тел.- 102);
- у разі підтвердження наявності ознак вибухового пристрою організувати евакуацію людей з будівлі чи території, що знаходиться під контролем;
- оперативно виконувати всі рекомендації спеціаліста - вибухотехніка.

Характерними ознаками, що вказують на можливу наявність ВП можуть бути:

- виявлення в громадських місцях, транспорті валіз, пакунків, коробок та інших предметів залишених без нагляду власників;
- отримання адресатом поштового відправлення, вміст якого чи відправник йому невідомі;
- наявність у предметів характерного виду штатних бойових припасів, учбово-імітаційних, сигнальних, освітлювальних, піротехнічних виробів чи їхніх елементів;
- наявність звуку працюючого годинникового механізму, що чути з предмету;
- наявність у предметі запаху бензину, гасу, розчиннику, паливо-мастильних матеріалів, хімічних матеріалів, тощо;
- наявність диму, що виходить з предмету;
- наявність у предмета елементів (деталей), що не відповідають його прямому призначенню;
- незвичайно велика маса предмета (наприклад, коробки з під цукерок, банки з під кави, книги, блокноту та таке інше);
- наклейки, наліпки, етикетки з підписами на поверхні кришок коробок;
- нестандартний засіб виготовлення посилочної тари;
- наявність будь-якого додаткового контакту предмету з об'єктами

навколишньої обстановки;

- наявність у дверях, вікнах яких-небудь сторонніх предметів, закріпленого дроту, ниток, важелів, шнурів тощо;

- наявність стороннього сміття, порушення ґрунту, покриття на газонах, тротуарах при відсутності пояснень щодо їх виникнення у відповідних служб;

- наявність у контрольованих зонах залишеного власниками більше 5-ти хвилин транспорту;

- наявність у контрольованій зоні сторонніх чи нічийних приладів, механізмів, тимчасових споруд, будівельних матеріалів і конструкцій, тощо;

- порушення вимог паркування автотранспортних засобів в контрольованих зонах;

- намагання особи з предметом у руках чи в специфічному одязі, який дає змогу приховувати на тілі ВП, за будь-яких обставин безпосередньо наблизитися до об'єкту охорони чи маршруту його пересування.

СУВОРО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

при виявленні підозрілого предмета

самостійно проводити з ним будь-які дії

(торкатися, нахилити, переміщувати, підіймати та ін.)

У разі виявлення особи, що намагається безпосередньо застосовувати підозрілий предмет по можливості не дати їй випустити предмета з рук та використати тіло особи як екран для гасіння у разі вибуху ВП осколкової та фугасної дії.

Примітка: треба пам'ятати, що марна втрата часу при загрозі вибуху може призвести до людських жертв!

В усіх випадках про виявлення ознак вибухового пристрою повідомляти по **тел. – 102** чи оперативного чергового Управління СБ України у Рівненській області **тел. (0362) 62-43-43**

ЯК ПОВОДИТИ СЕБЕ, СТАВШИ ЗАРУЧНИКОМ ТЕРОРИСТІВ

Основні принципи поведінки у разі захоплення Вас заручником

Примиріться з тим, що ви перебуваєте під повною владою терористів, які завжди можуть вас убити. Щоб зламати вашу волю, деморалізувати й принизити, вас, вони застосовуватимуть різноманітні тактики – від фізичних страждань (нестача їжі, води, сну, погані умови утримання) до техніки “промивання мізків” (зокрема, переконуватимуть у тому, що влада забула про заручників, що на них “усім наплювати” тощо).

Не падайте духом, до кінця надійтеся на сприятливе вирішення екстремальної ситуації. Отримавши інформацію про захоплення заручників, правоохоронні органи вже почали діяти і вживають всіх необхідних заходів задля вашого звільнення.

Будьте терплячими. Час працює на заручників і тих, хто готується до їх звільнення. У той же час, не надійтеся на швидке звільнення – швидка капітуляція терористів мало ймовірна. Тому підготуйтеся фізично, морально та емоційно до важкого випробування.

Ваша стратегія – “прийняття та пристосування”.

Ваша головна мета – вижити і зберегти фізичне й душевне здоров'я.

Ваше головне завдання – зберігати самовладання, самоконтроль і самоповагу.

Найбільш ефективний засіб, який ви можете вжити для свого звільнення – це зберігати спокій.

Ваш девіз – “Не допускати як боягузтва, так і нерозумної бравади”.

Основні правила поведінки у разі захоплення Вас заручником:

1. По можливості якомога швидше опануйте себе, заспокойтеся, не піддавайтеся паніці, не допускайте істеричних проявів. Емоційно невірноважена людина, яка від страху впадає в паніку, лякає терористів своєю непередбачуваністю, і її, швидше за все, вб'ють першою.

2. Якщо вас поранено, старайтеся не рухатися. Так ви зменшите втрату крові.

3. Надавайте допомогу і психологічну підтримку тим, хто слабший – пораненим, жінкам, дітям, особам похилого віку. Уникайте дратівливості та конфліктів при спілкуванні з іншими заручниками.

4. **Не ризикуйте своїм власним життям і життям оточуючих.** Не допускайте дій, які можуть спровокувати терористів на застосування зброї і призвести до людських жертв (не втікайте, не кидайтеся на терористів, не вихоплюйте зброю).

5. Не намагайтеся умовити терористів, розчулити їх тощо. У той же час не принижуйтеся і не благайте про пощаду.

6. Спілкуючись з терористами, не відводьте очей убік; у той же час, уникайте прямого погляду в очі (на несвідомому рівні такий погляд розглядається як виклик).

7. Говоріть спокійним голосом, уникайте викличного, ворожого тону.

8. За необхідності виконуйте розпорядження терористів, особливо протягом перших 30 - 60 хвилин після нападу. Не вступаєте з ними в суперечку, терпіть образи та приниження.

9. Постарайтеся переконати терористів забезпечити вам та іншим заручникам людські умови існування.

10. Запитуйте дозвіл на вчинення будь-яких дій (сісти, встати, попити, вийти в туалет).

11. Для підтримання сил їжте все, що вам дають.

12. Використовуйте будь-яку можливість для відпочинку. Стрес, у стані якого перебувають заручники, через деякий час призводить до повного нервового виснаження.

13. За можливості дотримуйтеся вимог особистої гігієни.

14. Старайтеся виконувати доступні фізичні вправи.

15. Застосовуйте техніки розслаблення, спробуйте чимось зайняти інтелект (читанням, письмом, тренуванням пам'яті, розв'язуванням математичних задач тощо).

16. Терористи зазвичай відбирають у заручників годинники, мобільні телефони, щоб ізолювати їх від зовнішнього світу. Тому при тривалому утриманні в полоні слідкуйте за часом, відмічайте зміну дня та ночі, ведіть календар.

17. Будьте уважні. Намагайтеся запам'ятати імена (прізвиська), прикмети, голоси, особливості поведінки терористів, зміст їх розмов між собою. Ця інформація буде дуже важливою для правоохоронних органів після знешкодження терористів і звільнення заручників.

18. Під час штурму спецпідрозділами правоохоронних органів приміщення, в якому вас утримують, негайно ляжте на підлогу обличчям униз, якомога далі від вікон і дверей. Ні в якому разі не беріть до рук зброю, кинуту терористами, інакше вас можуть прийняти за одного з них, не робіть різких рухів, відкрийте рот, на випадок застосування вибухових засобів.

19. Більшість колишніх заручників протягом досить тривалого часу переживає пост травматичний стресовий розлад, симптомами якого можуть бути порушення сну, втрата апетиту, апатія, раптові спалахи гніву, труднощі у спілкуванні з близькими. Тому в перші дні після звільнення вам необхідно звернутися до медичних закладів за кваліфікованою психологічною допомогою.

**Штаб КГ АТЦ при Управлінні СБ України
в Рівненській області**